

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 662/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Plastics – Trade, a.s.**, Budovateľská 5, Snina, IČO 36 483 265, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Martin Ontkovič, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/28/2024 z 29. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. októbra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4Obdo/28/2024 z 29. mája 2025 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať finančné zadostučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“), sa návrhom podaným Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „upomínací súd“) 10. februára 2021 domáhala vydania platobného rozkazu, ktorým by sťažovateľke (žalovanej) uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 2 716,30 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 25. januára 2021 do zaplatenia a na náhradu trov konania. Upomínací súd návrhu žalobkyne vyhovel. Proti (bližšie neoznačenému) platobnému rozkazu upomínacieho súdu sťažovateľka podala odpor.

3. V ďalšom priebehu konania Okresný súd Humenné (ďalej len „okresný súd“) výrokom I rozsudku č. k. 7Cb30/2021-144 z 18. mája 2022 konanie v časti o zaplatenie 2 619,61 eur zastavil, a to z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby žalobkyňou, s ktorým sťažovateľka súhlasila. Okresný súd považoval za preukázané, že medzi stranami sporu bola ústnou formou uzatvorená kúpna zmluva na tovar – antikoročný papier MULTIferro PX145/R/1300mm/hladký s mriežkou na roliach po 70 kg v množstve 5 040 kg (t. j. 72 rolí), a to za cenu 1,60 eur/kg vrátane dopravy. Na jej základe sťažovateľka časť požadovaného tovaru dodala a žalobkyňa takto dodanú časť tovaru riadne prevzala. Sťažovateľka nedodala žalobkyni tovar v množstve 1 624 kg napriek tomu, že žalobkyňa jej cenu tohto tovaru vo výške 2 716,30 eur uhradila. V konaní nebolo sporné, že žalobkyňa od časti kúpnej zmluvy v rozsahu nedodaného tovaru odstúpila a sťažovateľku vyzvala na vrátenie kúpnej ceny. V priebehu konania bolo preukázané, že na účel výroby žalobkyňou požadovaného tovaru žalobkyňa zaslala sťažovateľke materiál, ktorý táto nespotrebovala. Vzhľadom na vedené mimosúdne rokovania sťažovateľka vrátila uvedený materiál žalobkyni a žalobkyňa následne vystavila voči sťažovateľke dobropis na sumu 973,02 eur. V priebehu konania sťažovateľka vrátila žalobkyni aj časť zaplatenej kúpnej ceny vo výške 1 646,59 eur. Výrokom II okresný súd žalobu vo zvyšnej časti týkajúcej sa zaplatenia 96,69 eur s príslušenstvom zamietol, keďže zo strany žalovanej bola dôvodne vznesená kompenzačná námietka na započítanie jej nároku na peňažné plnenie voči žalobkyni, preto tento nárok sťažovateľky započítal na nárok žalobkyne uplatnený v konaní. Výrokom II okresný súd rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania, aplikujúc pritom § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

4. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 6Cob/70/2022-186 z 30. januára 2023 zrušil III. výrok rozsudku okresného súdu a vec v tejto časti vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pričom mu uložil, aby sa jasne, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie o náhrade trov konania, ktoré okrem zásady úspechu vo veci ovláda aj zásada procesného zavinenia na zastavení konania. Poukázal na to, že nepriznanie nároku na náhradu trov konania môže viesť k odmietnutiu spravodlivosti, a tým aj k porušeniu základného práva účastníka konania podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 144/2010 z 25. mája 2010).

5. Okresný súd následne uznesením č. k. 7Cb/30/2021-193 z 5. júna 2023 priznal žalobkyni voči sťažovateľke náhradu trov konania v rozsahu 92,80 % s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozhodnutia. Riadiac sa právnym názorom krajského súdu, okresný súd v zmysle zásady procesného zavinenia na zastavení konania dospel k záveru, že v časti o zaplatenie 2 619,61 eur, teda v časti, v ktorej bolo konanie zastavené, z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniла sťažovateľka, a teda v tejto časti konania bola pre posúdenie nároku na náhradu trov konania úspešná žalobkyňa. Úspech sťažovateľky bol v konaní vo zvyšnej časti nároku, t. j. v časti o zaplatenie 96,69 eur, teda vo výške započítanej pohľadávky sťažovateľky voči pohľadávke žalobkyne 70 eur, ako aj ďalšej započítanej pohľadávke 26,69 eur. V percentuálnom vyjadrení teda úspech žalobkyne v konaní bol v rozsahu 96,40 % a sťažovateľky v rozsahu 3,60 %. Vzhľadom na pomer úspechu strán v konaní pred súdom úspešnejšej žalobkyni priznal nárok na pomernú náhradu trov konania v rozsahu 92,80 %.

6. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, v ktorom uviedla, že nebyť dohody o mimosúdnom vysporiadaní, ku ktorej strany sporu dospeli na predbežnom prejednaní sporu konanom 23. augusta 2021, sťažovateľka by uvedené (čiastočne peňažné a čiastočne nepeňažné plnenie) dobrovoľne žalobkyni neplnila, keďže sťažovateľka od podania žaloby jednoznačne rozporovala nárok žalobkyne v celom rozsahu a mala pripravené relevantné skutkové a právne argumenty, ktorého ho spochybňovali. Právny názor okresného súdu o tom, že aj v takomto prípade späťvzatia žaloby z dôvodu mimosúdnej dohody medzi žalobkyňou a sťažovateľkou má ísť o dôvod zavinený iba a výlučne sťažovateľkou, považovala za nesprávny.

7. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) výrokom I uznesenia č. k. 3Cob/61/2024-274 z 28. júna 2024 uznesenie okresného súdu (bod 5) potvrdil ako vecne správne [§ 387 ods. 1 a 2 CSP]. Uviedol, že rozhodujúcim faktorom v danom prípade bolo, že k vysporiadaní žalobou uplatneného nároku v rozsahu 2 619,61 eur došlo v dôsledku správania sťažovateľky po podaní žaloby. Argumenty sťažovateľky o tom, že išlo o vzájomné plnenie mimosúdnej dohody, resp. že išlo o spoločné mimosúdne vysporiadanie sporu v rozsahu 2 619,61 eur, považoval za nesprávne vo vzťahu k napadnutému výroku uznesenia a zároveň za nespôsobilé zmeniť odvolaním napadnutý výrok, keďže „v konaní nebola súdu predložená... žiadna písomná dohoda o urovaní, ktorou by medzi stranami sporu došlo k jednoznačnej dohode o vzájomných nárokoch“. V konaní nebolo preukázané ani to, že by bola sťažovateľka akýmkoľvek spôsobom donútená k uvedenému vysporiadaní vzťahov so žalobkyňou. Okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania zohľadnil okrem zásady procesného zavinenia na zastavení konania aj pomer úspechu sporových strán vrátane skutočnosti, že vo vzťahu k nároku žalobkyne vo výške 96,69 eur bola sťažovateľka hodnotená ako neúspešná. V prejednávanom prípade teda neboli dané podmienky na aplikáciu § 257 CSP z dôvodu existencie prípadnej mimosúdnej dohody v zmysle tvrdení sťažovateľky. Výrokom II krajský súd žalobkyni priznal voči sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Uznesenie krajského súdu sťažovateľka napadla dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že nenapĺňa požiadavky na riadne, presvedčivé a vyčerpávajúce odôvodnenie, v dôsledku čoho je nepreskúmateľné, zmätočné a arbitrárne, a preto porušuje právo sťažovateľky na spravodlivý proces. Konkrétne namietala, že krajský súd nedal uspokojivú a právne a logicky konzistentnú odpoveď na podstatné argumenty sťažovateľky týkajúce sa toho, že mimosúdna dohoda uzatvorená medzi žalobkyňou a sťažovateľkou, ktorej plnenie bolo dôvodom späťvzatia žaloby, je dvojstranný právny úkon, za ktorého uzavretie/existenciu zodpovedajú obe strany sporu rovnakým dielom, a že za uzavretie a plnenie mimosúdnej dohody ako dvojstranného právneho úkonu nemôže byť výlučnou zodpovednosť iba sťažovateľka.

9. Najvyšší súd napadnutým uznesením (doručeným sťažovateľke 27. augusta 2025) dovolanie odmietol ako neprípustné [§ 447 písm. c) CSP]. S poukazom na právnu úpravu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu považuje za dostatočné a zrozumiteľné, pričom sa nedá konštatovať, že by výklad použitých ustanovení (§ 255 ods. 2, § 256 ods. 1 a § 257 CSP) bol svojvoľný a bez presvedčivého či racionálneho logického odôvodnenia. Pri zastavení sporového konania je pre vyriešenie otázky náhrady trov konania kľúčové zistenie, či, a pokiaľ áno, ktorá zo strán z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť. Pojem „procesné zavinenie“ sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska a je nevyhnutné

vykladať ho komplexne a extenzívne. Zásada procesnej zodpovednosti je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí sporu. Zavinenie nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu k príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie strany sporu. Prvok zavinenia môže byť aj náhoda, napr. odpadnutie predmetu sporu, pretože nič z toho nie je možné pripočítať na ťarchu toho, kto sa iba bránil. Pokiaľ jedna procesná strana zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté a zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žaloby a žalobnej žiadosti (petitu) s výrokom a dôvodmi rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. Rozhodnutie krajského súdu, ktoré je v zmysle uvedeného potrebné vnímať spoločne aj s rozhodnutím okresného súdu ako jeden celok, spĺňa všetky zákonné i aplikačnou a ústavnou praxou zavedené kritériá pre odôvodňovanie súdnych rozhodnutí. K sťažovateľkou namietnutej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f) CSP v danom prípade nedošlo.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je zmätočné, nepresvedčivé, arbitrárne a až takmer svojvoľné, a to v intenzite, ktorá porušuje jej základné právo na spravodlivé súdne konanie, pokiaľ ide o (i) právny záver vo veci konajúcich súdov o výlučnom procesnom zavinení sťažovateľky na späťvzatie žaloby žalobkyňou, t. j. že žalobkyňa údajne vyhrala spor iba kvôli tomu, že jej sťažovateľka mala dobrovoľne iba pod vplyvom žaloby splniť žalovaný nárok, (ii) formalistické vyhodnotenie úspechu v spore na strane žalobkyne a pričítanie procesného zavinenia iba sťažovateľke, (iii) nezohľadnenie skutkových okolností uzavretia a plnenia mimosúdnej dohody, ako napr. prijatie nepeňažného plnenia žalobkyňou od sťažovateľky, vystavenie dobropisu žalobkyňou pre sťažovateľku, skutočnosť, že žalobkyňa už ďalej nijako nenamietala na zaplatení žaloby v časti 96,69 eur, pretože zvyšok pôvodne žalovanej sumy už bol vyčerpaný splnením mimosúdnej dohody (čiastočne peňažne, čiastočne nepeňažne), (iv) nezohľadnenie toho, že žalobkyňa nedostala od sťažovateľky to, čo žalovala, ale dostala kvantitatívne a kvalitatívne iný predmet plnenia, a to taký, ktorý vyplýval z uvedenej a plnenej mimosúdnej dohody a ktorý bol odlišný od žalobného petitu, (v) absenciu presvedčivej a logicky právne obhájiteľnej odpovede na zásadný argument sťažovateľky, že mimosúdna dohoda je ako dvojstranný právny úkon už z povahy veci vždy „zavinená“, resp. učinená dvoma stranami, a nie iba jednou stranou (sťažovateľkou ako to v tomto prípade nesprávne vyhodnotili všeobecné súdy).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/28/2024 z 29. mája 2025

(bod 9), ktoré považuje za zjavne neodôvodnené a arbitrárne vo vzťahu k aplikácii § 255 ods. 2 a § 256 ods. 1 CSP upravujúcich náhradu trov konania na jej prípad, v ktorom okresný súd uznesením č. k. 7Cb/30/2021-193 z 5. júna 2023 priznal žalobkyni voči sťažovateľke náhradu trov konania v rozsahu 92,80 %, čo krajský súd uznesením č. k. 3Cob/61/2024-274 z 28. júna 2024 potvrdil (bod 10).

12. Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou súdneho konania ako celku, a preto i na túto časť konania dopadajú postuláty spravodlivého procesu. Z hľadiska kritérií spravodlivého procesu otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu napr. vtedy, ak v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení procesného predpisu zo strany všeobecných súdov je obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti (II. ÚS 56/05).

13. Z dnes už ustálenej judikatúry ústavného súdu [napr. I. ÚS 275/2018 (ZNaU 74/2018), I. ÚS 387/2019, I. ÚS 196/2021, I. ÚS 255/2021, III. ÚS 529/2021, III. ÚS 281/2021, IV. ÚS 268/2022, I. ÚS 2/2023] vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Zákonné ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. To platí bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodoval o odvolaní v časti nároku na náhradu trov konania alebo o nich ako súd rozhodol sám.

14. Ústavný súd zároveň stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázku posúdenia prípustnosti dovolania vníma primárne ako otázku interpretácie (obyčajného) zákona, pričom v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa, samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016).

15. V posudzovanom prípade rozhodnutiu okresného súdu o náhrade trov konania (bod 5) predchádzalo rozhodnutie o zastavení konania v časti o zaplatenie 2 619,61 eur, a to z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby žalobkyňou, s ktorým sťažovateľka súhlasila (I. výrok), ako aj rozhodnutie o zamietnutí žaloby žalobkyne vo zvyšnej časti týkajúcej sa zaplatenia 96,69 eur s príslušenstvom (II. výrok). Proti I. a II. výroku rozsudku okresného súdu sťažovateľka napriek svojmu tvrdeniu, že od podania žaloby jednoznačne rozporovala nárok žalobkyne v celom rozsahu a mala pripravené relevantné skutkové a právne argumenty, ktorého ho spochybňovali (bod 6), nepodala odvolanie, preto uvedené výroky nadobudli právoplatnosť a vykonateľnosť ešte 19. júla 2022 (<https://obchodnyvestnik.justice.gov.sk/RegisterDoloziekPravoplatnosti>). Takýmto postupom sťažovateľka podľa názoru ústavného súdu znemožnila súdny prieskum rozhodnutia súdu prvej inštancie nielen odvolacím súdom, ale aj dovolacím súdom.

16. Späťvzatie žaloby je jedným zo širokej škály dispozičných oprávnení žalobcu ako sporovej strany s postavením tzv. dominus litis (pána sporu), ktorý má právo procesnými úkonmi, ktoré sú prejavom jeho autonómnej vôle, ovplyvňovať priebeh a smerovanie celého súdneho konania. Vôľa žalobcu dosiahnuť zastavenie konania prostredníctvom inštitútu späťvzatia žaloby je limitovaná výlučne a len dvoma skutočnosťami, a to nesúhlasom druhej procesnej strany so zastavením konania a existenciou vážnych dôvodov u protistrany, pre ktoré konanie nemožno zastaviť, a to po rozhodnutí súdu prvej inštalácie, ale skôr, ako rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť (§ 370 ods. 1 a 2 CSP).

17. Zastavenie konania prostredníctvom späťvzatia žaloby nie je nijako limitované svojvôľou konajúceho súdu (k tomu napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 14/2020 z 13. októbra 2020). Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu vážne dôvody, zákon túto otázku nerieši, preto treba vychádzať z toho, že posudzovanie vážnosti dôvodov je výlučne vecou voľnej úvahy a hodnotiaceho úsudku súdu. Tie však nie sú svojvoľné, pretože súd pri posudzovaní závažnosti dôvodov berie na zreteľ jednotlivé skutkové okolnosti prípadu a povahu uplatňovaného nároku, a hodnotí predovšetkým možné dôsledky zastavenia konania z hľadiska právneho a faktického stavu vzťahov medzi účastníkmi a dopad na postavenie účastníkov, najmä žalovaného, s prihliadnutím na mieru ohrozenia jeho práv a právom chránených záujmov. Ak súd dospeje k záveru o dôvodnosti požiadavky na prejednanie a rozhodnutie veci, môže v konaní pokračovať, v opačnom prípade konanie zastaví (k tomu napr. aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 136/2010 z 22. septembra 2010).

18. Aj odborná právnická literatúra uvádza, že žalobu možno účinne vziať späť až do právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa konanie končí. Ak žalobca vezme žalobu úplne alebo sčasti späť po rozhodnutí súdu prvej inštalácie, o pripustení späťvzatia rozhodne odvolací súd. Späťvzatie žaloby nepripustí v prípade, ak s tým protistrana z vážnych dôvodov nesúhlasí. Inak odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštalácie zruší a konanie zastaví (pozri komentár k § 370 CSP). Aj v odvolacom konaní sa primerane aplikuje § 146 ods. 2 CSP a pokiaľ z osobitného predpisu vyplýva určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami, je zrušenie prvoinštančného rozhodnutia a zastavenie konania podmienené súhlasom žalovaného. V dovolacom konaní je späťvzatie žaloby v zmysle § 438 ods. 2 CSP vylúčené (k tomu Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár., Praha : C. H. Beck, 2022. s. 577 – 580.).

19. Pokiaľ sa sťažovateľka v napadnutom konaní domáhala aplikácie § 257 CSP upravujúceho nepriznanie náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ako to (pôvodne) urobil okresný súd vo svojom rozhodnutí, ktorým žiadnej zo strán sporu právo na náhradu trov konania nepriznal (bod 3), prehliadla, že zo žiadneho ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva viazanosť súdu znením mimosúdnej dohody (t. j. hmotnoprávnym úkonom). Sťažovateľka ani v ústavnej sťažnosti nepoprela, že „v konaní nebola súdu predložená... žiadna písomná dohoda o urovnaní, ktorou by medzi stranami sporu došlo k jednoznačnej dohode o vzájomných nárokoch“.

20. Právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa (aj) podľa novej úpravy účinnej od 1. júla 2017 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní/spore (§ 255 CSP). Kritériom na priznanie nároku na náhradu trov konania je miera úspechu vo veci, ktorá sa zisťuje u žalobcu, ako aj u žalovaného. Miera úspechu vo veci vo všeobecnosti závisí od vzťahu

meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej. Z dispozície § 255 ods. 2 CSP vyplýva, že čiastočný úspech vo veci sa môže v rozhodnutí o trovách konania prejaviť dvoma spôsobmi, a to tak, že súd (i) náhradu trov konania pomerne rozdelí alebo (ii) rozhodne, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo (m. m. III. ÚS 475/2018).

21. Princíp procesného výsledku nemožno chápať povrchno formalisticky, lebo nielen petit, ale i žalobné tvrdenie, teda dôvody žaloby, vyjadrujú, prečo sa žalobca domáha plnenia na žalovanom a prečo tento dôvod po podaní žaloby odpadol (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 629/2016 z 8. februára 2017, ZNaU 14/2017).

22. Ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania otázkou, či niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie muselo byť zastavené. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku správania žalovaného k požiadavkám žalobcu. Ide teda o to, či sa žalobca domohol uplatneného nároku, alebo nie, pričom súd neskúma, či by bol žalobca v meritórnom konaní úspešný, alebo nie (k tomu napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 225/2010 z 25. októbra 2010).

23. Ústavný súd sa z odôvodnenia napadnutého uznesenia presvedčil, že najvyšší súd v bodoch 15 až 36 svojho rozhodnutia zrozumiteľne vysvetlil, prečo dovolanie sťažovateľky podané podľa § 420 písm. f) CSP neakceptoval. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.). Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu plne rešpektuje, že v sporovom konaní je procesný úspech tej-ktorej strany prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá i jeho systematické zaradenie v § 255 CSP. Na neho nadväzujúci § 256 ods. 1 CSP týkajúci sa procesného zavinenia zastavenia konania sleduje v prvom rade spravodlivé usporiadanie vecí, a preto je nevyhnutné pri jeho výklade uprednostniť výklad umožňujúci presadenie cieľa zákonodarcu – priznať náhradu trov konania protistrane, čo najvyšší súd v napadnutom uznesení urobil.

24. Základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania (strany sporu) zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania (strana sporu) uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

25. Keďže ústavný súd v prejednávanej veci v intenciách dôvodov ústavnej sťažnosti nezhliadol žiadny protiústavný exces ani zásah do práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie najvyšším súdom, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu